

Lekcje ?aciny

Jako grupa nakładamy nacisk na naukę i używanie przynajmniej podstaw języka łacińskiego w codziennym życiu obozowym

- [Pronuntiatio restituta- łacina restytuowana](#)
- [Odmiana rzeczowników przez przypadki](#)
  - [Nominativvs](#)
  - [Genitivvs](#)
  - [Dativvs](#)
  - [Accvsativvs](#)
  - [Ablativvs](#)
  - [Vocativvs - użycie wołacza](#)
- [Pozostałe reguły języka](#)
  - [Nvmerales - liczebniki](#)
  - [Deminutivum- zdrobnienia](#)
  - [Tryb rozkazujący czasowników](#)
- [Słownictwo](#)
  - [Podstawowe zwroty](#)
  - [Podstawowe czasowniki](#)
  - [Łacińskie wulgaryzmy](#)
- [I co dalej legionie...?](#)

Pronuntiatio restituta- ?acina restytuowana

Wymowa łaciny restytuowanej (łac. *pronuntiatio restituta*) to sposób odtwarzania brzmienia łaciny klasycznej, czyli takiej, jaką posługiwano się w starożytnym Rzymie w okresie republiki i wczesnego cesarstwa. Opiera się na badaniach językoznawczych: analizie tekstów antycznych, zapisów błędów ortograficznych, transkrypcji greckich oraz porównaniach z językami romańskimi.

Celem tej rekonstrukcji jest możliwie wierne oddanie pierwotnej fonetyki łaciny, w odróżnieniu od wymowy tradycyjnej (np. kościelnej), która ukształtowała się znacznie później i różni się w zależności od kraju.

Cechy charakterystyczne

- wymowa jest „twardsza” i bardziej regularna niż w wersjach późniejszych,
- każda litera ma zasadniczo jedną wartość fonetyczną,

Przykłady wymowy

Poniżej kilka liter i dyftongów, które brzmią inaczej, niż średniowieczna i kościelna wymowa:

- **C** - zawsze wymawiane jako *k*
  - **Caesar** → Kaj-sar
- **G** - zawsze twarde, jak polskie *g*
  - *legio* → **legio**
- **V** - wymawiane jak *t* (angielskie *w*)
  - **vinum** → tinum
- **S** - zawsze bezdźwięczne, jak polskie *s*
  - **rosa** → rosa

Dyftongi (dwugłoski)

- **AE** - wymawiane jako *aj*
  - **Caesar** → Kaj-sar
- **OE** - wymawiane jako *oj*
  - **poena** → poj-na

Odmiana rzeczowników przez przypadki

Nominativvs

CO TO TAKIEGO

Nominativvs to podstawowy przypadek w łacinie, odpowiada mianownikowi w języku polskim. Odpowiada na pytania „kto? co?” i pełni funkcję podmiotu w zdaniu. Poniżej prezentujemy odmiany najczęstszych deklinacji

1. Rzeczowniki zakończony na **-vs** (rodzaj męski)

- Liczba pojedyncza : **-vs**
- Liczba mnoga: **-i**

Przykłady:

- **dominvs** (pan) → **domini**
- **gladivs** (miecz) → **gladii**
- **amicvs** (przyjaciel) → **amici**

2. Rzeczowniki zakończony na **-a** (rodzaj żeński)

- Liczba pojedyncza: **-a**
- Liczba mnoga: **-ae**

Przykłady:

- **puella** (dziewczyna) → **puellae**
- **galea** (hełm) → **galeae**
- **via** (droga) → **viae**

3. Rzeczowniki zakończony na **-vm** (rodzaj nijaki)

- Liczba pojedyncza: **-vm**
- Liczba mnoga: **-a**

Przykłady:

- **bellvm** (wojna) → **bella**
- **verbum** (słowo) → **verba**
- **pilvm** (oszczep) → **pila**

Odmiana rzeczowników przez przypadki

Genitivvs

Czyli co jest czyją własnością ..

Aby powiedzieć, że coś należy do jakiejś osoby użyjemy przypadku dopełniacza, czyli genitivsa.

Przykładowe sytuacje wynikną gdy będziemy chcieli powiedzieć

- ten namiot jest Titvsa
  - to jest contubernivm Naso
  - to jest centuria Cacaivsa
- itd

Ponieważ własność kojarzy się z osobami. I taka jest nam szczególnie potrzebna właśnie w przypadku kiedy chcemy podpisać swój hełm, pancerz, worek, kubek ... cokolwiek.

Zatem zawężymy te lekcje do końcówek rzeczowników, które znajdujemy w imionach (czyli - A, - VS, O)

UWAGA ! Rzymianie podpisując własność.... **ZAWSZE** używają swoje imię postawione w dopełniaczu, czyli na kubku pojawi się napis : "Titusa" ... a nie "Titus"

I tak ... imiona, które kończą się w mianowniku I. poj na :

- **A** w dopełniaczu będą miały końcówkę **-AE**

Flavia - Flaviae, Agrippa - Agrippae, Lvcretia - Lvcretiae itd

- **VS** w dopełniaczu będą miały końcówkę **-I**

Bonvs - Boni, Cacaivs - Cacaii, Tvbvlvvs - Tvbvli itd

- **O** w dopełniaczu będą miały końcówkę **-ONIS**

Naso - Nasonis, Pollio - Pollionis, Optio - Optionis itd

Przykładowe zwroty :

- Centuria Caciai - setka Caciai
- Contubernium Nasonis - drużyna Naso
- Tentorium Rogati - namiot Rogat
- Gladius Lucretiae - Gladius Lukrecji :)

Odmiana rzeczowników przez przypadki

Dativvs

Odmiana rzeczowników przez przypadki

Accvsativvs

CO TO TAKIEGO

Accvsativvs można nazwać odpowiednikiem polskiego biernika, odpowiada na pytania kogo? co?

LICZBA POJEDYNCZA

I tak ... słowa, które kończą się w mianowniku l.poj na :

- **A** w bierniku będą miały końcówkę - **AM**

np: hora - horam, Roma - Romam, cvlina - cvlinam, sitvla - sitvlam, lorica - loricam itd

Przykładowe zdania :

Ad Romam venite - do Rzymu przybywajcie

Ad cvlinam pergite - do kuchni maszerujcie

Ad mensam ! - do stołu !

Tvnicam date - podajcie tunikę

Sitvlam adportate - przyniescie garnuszek

Ad aqvam ! - do wody !

- **VM** w bierniku będą miały końcówkę - **VM**

np: lignvm - lignvm, pilvm - pilvm, sagvm - sagvm, templvm - templvm itd

Przykładowe zdania :

Ad templvm venite - do świątyni przybywajcie

Ad valetvdinarivm pergite - do szpitala maszerujcie

Ad tentorivm ! - do namiotu !

Ad signvm ! - do znaku !

Pocvlvm date - podajcie kubek

Lignvm adportate - przyniescie drewno opałowe

Signvm adportate - przyniescie signvm

- **VS** w bierniku beda miały koncowke - **VM**

np: gladivs - gladivm, cacabvs - cacabvm, baltevs - baltevm, decanvs - decanvm, campvs - campvm itd

Przykładowe zdania :

Ad campvm venite - na plac cwiczebny przybywajcie

Ad decanvm Bonvm pergite - do decanvsa Bonvsa pomaszerujcie

Ad Cacaivm ! - do Kakaja !

Gladivm date - podajcie gladiusa

Cacabvm adportate - przyniescie gar

- **IS** w bierniku beda miały koncowke - **EM**

np: rvdīs - rvdem, svdīs - svdem, cratis - cratem, strigilis - strigilem, contvbernalis - contvbernalem, ignis - ignem, orbis - orbem, corbis - corbem, itd

Przykładowe zdania :

Ad ignem venite - do ognia przybywajcie

Ad contvbernalem Bonvm pergite - do członka twojego contvbernivm Bonvsa pomaszerujcie

Ad orbem ! - do koła ! (formacja)

Rvdem date - podajcie rudisa

Ignem adportate - przyniescie ogień

- **V** w bierniku beda miały koncowke -**V**

np: cornv - cornv, gelv - gelv (śnieg), genv - genva (kolano) itd

Przykładowe zdania :

Cornv date - podajcie róg

- **O** w bierniku beda miały koncowke -**ONEM**

np: optio - optionem, ordo - ordinem, umbo - umbonem, tiro - tironem, scorpio - scorpionem, centurio - centurionem, pugio - pugnionem, lectio - lectionem, oratio - orationes, calo - calone itd

Przykładowe zdania :

Ad centurionem spectate - na centuriona patrzcie się
Ad optionem venite - do optio przybywajcie
Ad tironem Varronem pergite - do tiro Varro pomaszerujcie
Ad ordinem ! - do szeregu !
Pugionem date - podajcie pugio
Scorpionem adportate - przyniescie skorpiona

- **MEN** w liczbie mnogiej beda miały koncowke - **MEN**

np.: lumen - lumen, agmen - agmen, nomen - nomen, tegimen - tegimen, flumen - flumen

Przykładowe zdania :

Ad flumen pergite - do rzeki pomaszerujcie
Ad agmen ! - do kolumny !
Lumen date - podajcie światło
Tegimen adportate - przynieście pokrowiec na tarcze

Na zakończenie lista słów, które na potrzeby tej lekcji określimy jak posiadające nieregularną formę :

signifer - signiferem
vexilifer - vexiliferem
miles - militem
cornicen - cornicinem

LICZBA MNOGA

I tak ... słowa, które kończą się w mianowniku I. poj na :

- **A** w bierniku I. mnogiej beda miały koncowke - **AS**
(a w mianowniku I. mnogiej beda miały koncowke - AE)

np: lanterna - lanternas, sitvula - sitvulas, tvnica - tvnicas, lorica segmentata - loricas segmentatas itd

Przykładowe zdania :

Tvnicas date - podajcie tuniki

Sitvlas adportate - przyniescie garnuszki

- **VM** w bierniku beda mialy koncowke - **A**

(a w mianowniku l.mnogiej beda mialy koncowke - A)

np: armvm - arma, lignvm - ligna, pilvm - pila, sagvm - saga, templvm - templa itd

Przykladowe zdania :

Ad arma ! - do zbroji !

Pocvla date - podajcie kubki

Cingvla adportate - przyniescie pasy

- **VS** w bierniku beda mialy koncowke - **OS**

(a w mianowniku l.mnogiej beda mialy koncowke - I)

np: gladivs - gladius, cacabvs - cacabos, baltevs - balteos, decanvs - decanos, itd

Przykladowe zdania :

Ad decanos abite - do decanusow rozejsc sie

Gladius stringite - wyjmijcie gladiusy

Cacabos adportate - przyniescie gary

- **IS** w bierniku beda mialy koncowke - **ES**

(a w mianowniku l.mnogiej beda mialy koncowke - ES)

np: rvdīs - rvdēs, svdīs - svdēs, cratis - crates, strigilis - strigiles, contvbernalis - contvbernales, itd

Przykladowe zdania :

Rvdēs date - podajcie rudisy

Crates adportate - przyniescie wiklinowe tarcze cwiczebne

- **V** w bierniku beda mialy koncowke - **VA**

(a w mianowniku l.mnogiej beda mialy koncowke - VA)

np: cornv - cornva, gelv - gelva (śnieg), genv - genva (kolano) itd

Przykładowe zdania :

Cornva date - podajcie rogi

- **O** w bierniku beda miały koncowke - **ONES**

(a w mianowniku l.mnogiej beda miały koncowke - ONES)

np: optio - optiones, umbo - umbones, tiro - tirones, scorpio - scorpiones, itd

Przykładowe zdania :

Vmbones mvndate - wyczyście umba

Scorpiones adportate - przyniescie skorpiony

- **MEN** w liczbie mnogiej beda miały koncowke - **MINA**

(a w mianowniku l.mnogiej beda miały koncowke - MINA)

np.: lvmen - lvmina, agmen - agmina, nomen - nomina, tegimen - tegimina itd

Przykładowe zdania :

Lvmina date - podajcie światła

Tegimina adportate - przynieście pokrowce na tarcze

Nomina dicite - powiedzcie (swe) imiona

Na zakonczenie lista słów, które na potrzebe tej lekcji okreslimy jak posiadajace nieregularna forme
:

signifer - signiferos

vexilifer - vexiliferos

miles - milites

cornicen - cornicines

Ablativvs

CO TO TAKIEGO

Ablativus to jeden z przypadków w łacinie, pełniący wiele funkcji składniowych. Skupimy się wyłącznie na dwóch jego zastosowaniach: określaniu miejsca oraz użyciu z przyimkami *cum* („z”) i *sine* („bez”).

1. Ablativvs okre?laj?cy miejsce

Ablativvs jest używany do wskazania miejsca, w którym coś się znajduje (odpowiada na pytanie „gdzie?”). Najczęściej występuje z przyimkami:

- **in** - w, na
- **svb** - pod

Konstrukcja:

przyimek + ablativus

Przykłady:

- **in vrbe** - w mieście
- **in silva** - w lesie
- **svb arbore** - pod drzewem

2. Ablativus z przyimkami „cum” i „sine”

Ablativus występuje obowiązkowo po niektórych przyimkach, m.in.:

- **cvm** - z (w znaczeniu „razem z kimś/czymś”)
- **sine** - bez

Konstrukcja:

przyimek + ablativus

Przykłady:

- **cum amico** - z przyjacielem
  - **cum pvella** - z dziewczyną
  - **sine aqua** - bez wody
  - **sine metv** - bez strachu
  - **sine problemate** - bez problemu ;)
-

Odmiana rzeczowników przez przypadki

Vocativvs - użycie wołacza

O tym jak należy się do siebie zwracać?

W języku polskim normalne jest zwrócić się do kogoś zarówno w mianowniku, jak i wołaczem.
"Piotr podaj mi to piwo" lub "Piotrze podaj mi to piwo"

W łacinie wersja z mianownikiem (nominativusem) nie jest i nigdy nie była dopuszczalna. Jest równie głupia co powiedzieć np : "Piotrem podaj mi to piwo"

Pozostaje nam tylko i wyłącznie wołacz (vocativus)

W języku łacińskim odmieniamy wszystkie wyrazy jakie wołamy, czyli np: "Żołnierzu Marku .. "

Na szczęście tworzenie wołacza od mianowników jest dziecinnie proste.

ZASADA JEST NASTĘPUJĄCA:

- wyrazy kończące się na **"-vs"** zamieniamy na **"-e"** np : Maximvs - Maxime; Alatus - Alate; Severvs - Severe;

- wyrazy kończące się na **"-ivs"** obcinamy do **"-i"** np: Cacaivs - Cacai; Fvriivs - Fvri; Publivs - Publi;

- wyrazy kończące się na **cokolwiek innego pozostają bez zmian** np: Atia - Atia; Pollio - Pollio; Varro - Varro; Naso - Naso; Optio - Optio; Centurio - Centurio; Miles - Miles; Milites - Milites

Pozostałe reguły języka

Pozostałe reguły języka

Numerales - liczebniki

O liczebnikach

Znać należy zarówno te główne (**cardinal**), jak i te porzadkowe (**ordinal**).
Tych ostatnich będziemy używać na przykład przy rozdzielaniu wartości.

Warto zauważyć, że:

- przy liczebnikach głównych tylko te, które zawierają w sobie wyraz (jeden, dwa, trzy) mają oddzielne formy dla oddzielnych rodzajów rzeczowników.

Np:

vnvs gladii (męski) ;

vna lorica (żeński);

vnvm pilvm (nijaki)

Ale ...

qvattvor gladii ;

qvattvor loricae ;

qvattvor pila

W tym ostatnim powyższym słupku są podane liczby mnogiej użytych wcześniej rzeczowników, ale jak widać sam poprzedzający liczebnik pozostaje bez zmian dla wszystkich wyrazów bez znaczenia jaki jest jego rodzaj.

- przy okazji liczb porzadkowych, wszystkie z nich (już nie tylko pierwsze trzy, jak powyżej) mają końcówki zgodne z rodzajem rzeczownika jaki opisują :

np:

secvndvs ordo (drugi szereg) - męski;

secvnda hora (druga godzina) - żeński;

secvndvm pilvm (drugi oszczep) - nijaki

tak samo dalej ..

qvintvs ordo (piąty szereg)

qvinta hora (piąta godzina)

qvintvm pilvm (piąty oszczep)

KOMENDY ZWIĄZANE Z LICZEBNIKAMI

Poza tak oczywistymi potrzebami, jak prosba o ileś sztuk "tego czy tamtego" nie rzadko będziemy potrzebować liczebników do:

- numerowania żołnierzy

Po komendzie **Numerate** - Odliczcie liczymy się używając liczebnika głównego, wykrzykując kolejno : **vnvs, dvo, tres, qvattvor**, ... etc

Po komendzie **Ad dvos nvmerate** - Do dwóch odliczcie liczymy do dwóch .. na przemian .. **vnvs, dvo, vnvs, dvo, vnvs, dvo** ... etc

Podobnie .... **Ad tres nvmerate** .. Do trzech odliczcie

Przy okazji uwaga, bo często to jest mylone ..... dwa po łacinie to jest dvo ..... a dvos to jest = dwóch (wg odmiany, której nie będę tu podawał, żeby nie zamieszać w głowie). Przy odliczaniu siebie zawsze używamy DVO .... żadnego mi tam "S" nie wstawiać na końcu.

Tak jak powyżej : vnvs, dvo, vnvs, dvo, vnvs, dvo .... etc

- numerowania szeregów

vnvs ordo - jeden szereg

dvo ordines - dwa szeregi

tres ordines - trzy szeregi

etc....

Ale ..

primvs ordo - pierwszy szereg

secvndvs ordo - drugi szereg

tertivs ordo - trzeci szereg

.

.

novissimvs ordo - ostatni szereg

Komendy przykładowe:

Primvs ordo vnvs passvs procedite - pierwszy szereg jeden krok naprzód

secvndvs ordo sex passvs recidite - drugi szereg sześć kroków w tył

- numerowania wart i godzin ich występowania

Excvbia /ae - warta / y

Ab - od

Ad - do

Hora - godzina

I na przykład:

Excubia prima ab secunda ad quartam horam - warta pierwsza od drugiej do czwartej godziny

Excubia secunda ab quarta ad quintam horam - warta druga od czwartej do piątej godziny

Excubia tertia ab quinta ad septam horam - warta trzecia od piątej do siódmej godziny

etc

Warto zauważyć że przy słowie "ab" liczebnik występuje w takiej samej formie jak w mianowniku w tabelce .. a przy słowku "ad" zmienia się jego forma.... Ten tajnik ... czyli deklinacje poznamy później.

- numerowania namiotów

Tabernaculum - namiot

primum tabernaculum - pierwszy namiot

secundum tabernaculum - drugi namiot

etc

Deminutivum- zdrobnienia

O tym jak zdrabnia? i rozdrabnia?

ZDRABNIANIE

Generalna zasada dzięki, której możemy zdrobnić słowo jest dodanie końcówki :
-vlvs, -vla, -vlvm (w zależności od rodzaju rzeczownika - męski, żeński i nijaki)

np:

globvs -> globvlvs (kula -> kulka)

rana -> ranvla (żaba -> żabka)

Jak coś zostało zdrobnione, to można to dalej jeszcze rozdrobnić poprzez dodanie końcówek -ellvs, -ella, -ellvm

np:

capsa -> capsvla -> capsella (pudło -> pudełko -> pudełeczko)

vagina -> vaginvla -> vaginella (pochwa [na miecz] -> pochewka [na nóż] -> yyy.. pochewcia [na yyy ?] :) ktoś ma jakiś pomysł ?

liber -> librvlvs -> libellvs (księga -> książka -> książeczka)

ALE NIESTETY .... im dalej w las, tym gorzej bo istnieje купа wyjątków, kiedy to trzeba dodać coś innego:

-cvlvs, -cvla, -cvlvm,

np: homo -> homvncvlvs (człowiek -> ludzik)

-olvs, -ola, -olvvm,

np: mallevs -> malleolvs (młot -> młotek)

albo inne końcówki jak: -acvlvs, -icvlvs, -nvncvlvs, -vscvlvs itd

np:

pvgna -> pvgnicvla (bitwa -> bitka)

petasvs -> petasvncvlvs (kapelusz -> kapelusik)

pes -> pedicvlvs (stopa -> stópka)

dies -> diecvla (dzień -> dzionek)

A przy rozdrabnianiu trzeba dodać niekiedy -illvs, -illa, -illvm zamiast -ellvs, -ella, -ellvm

np:

signvm -> signacvlvm -> sigillvm (znak -> znaczek -> yyy ?)

albo -ollvs, -olla, -ollvm

np:

corona -> coronvla -> corolla (korona -> koronka -> koronieczka ?)

NIE WSZYSTEK Z?OTO CO SI? ?WIECI

Wydawałoby się, iż wszystko co posiada owe końcówki (-vlvs, -vla, -vlvm; -olvm ... itd), o których mowa w tym temacie, oznacza, że już jest zdrobnieniem od innego wyrazu.

Ale tak nie jest ... Podobnie zresztą jak w języku polskim:

- zdrapka ... nie pochodzi od słowa ... zdrapa

- nalepka ... nie pochodzi od słowa ... nalepa

- okładka .. itd

- a kubek ... nie pochodzi od słowa ... kub

Przykład :

sitvla (garnek) nie pochodzi od żadnego sita (gar) .. czy coś takiego.

Jest to po prostu situla - garnek, który dopiero możemy zdrobnic do sitella.

Mamy zatem po polsku :

pas -> pasek -> paseczek

kosz -> koszyk -> koszyczek

ALE

---- -> kubek -> kubeczek

A po łacinie :

baltevs -> balteolvs -> baltellvs (pas -> pasek -> paseczek)

corbis -> corbvla -> corbella (kosz -> koszyk -> koszyczek)

ALE

--- -> pocvlvm -> pocillvm (--- -> kubek -> kubeczek)

Inne słowa, które jeszcze nie są zdrobnieniem, a mimo to tak wyglądają to :

--- -> situla -> sitella (--- -> garnek -> garnuszek)

--- -> manipulus -> manipellus (--- -> manipuł -> manipułek :))

--- -> cingvlvm -> cingillvm (--- -> pasek wojskowy -> paseczek wojskusiowy :))

--- -> ocellvs -> ocellvs (--- -> oko -> oczko)

--- -> fibvla -> fibella (--- -> fibula -> fibulka)

--- -> tabvla -> tabella (--- -> tablica -> tabliczka) itd

ROZDRABNIANIE

W języku polskim można zdrobnić słowo dalej rozdrabniać, jednak czym głębiej, tym trudniej wyłapać, co jest de facto mniejsze od czego.

Bo czy każdy się zgodzi z poniższą kolejnością ?

żaba -> żabka, żabcia, żabusia, żabeńka, żabuleńka, żabeczka,

kot -> kotek, koteczek, kociak, kociaczek, kociątko, kotuś, kotunio

ptak -> ptaszek, ptaszeczek, ptaś, ptasiątko

Katarzyna -> Kasia, Kaśka, Kasieńka, Kasiunia, Kasiulka, Kasiuleczka, Kasiunieczka

W języku łacińskim proces rozdrabniania podlega bardziej usystematyzowanym regułom i rozdrabniać można, aż w nieskończoność ... i zawsze będzie wiadomo, co jest od czego mniejsze lub bardziej pieśczośliwe :)

Na przykład poniższa : głowa, główka, główeczka, główcia, główinka, główieneczka ... itd :) .. Po łacinie będzie wyglądać tak :

Posted Image

Łatwo można zauważyć zasadę, jaką temu towarzyszy....

Najpierw zdrobniamy,

potem rozdrabniamy,

potem zdrobniamy rozdrobnione,

potem rozdrabniamy rozdrobnione,

potem zdrobniamy rozdrobnione rozdrobnionego

itd

PRZYDATNE ZESTAWIENIA

Zacznijmy od ...

mea bestia -> mea bestiola (mój zwierzak -> mój zwierzaczek)

A zatem do kolegi w namiocie powiemy:

mea bestia -> mea bestiola (mój zwierzaku ! -> mój zwierzaczku !)

Czyszcząc sprzęt z rdzy powiemy :

mea misera lorica -> mea misera loricvla ! (mój biedny pancerz/u -> mój biedny pancerzyk/u .. jw.) :bum:

Obserwując kąpiącego się Optio, zagwiżdżemy, mrużąc pod nosem:

bonvs corpvs -> bonvs corpvscvlvm (ładne ciało -> ładne ciałko)

albo

bonvs genv -> bonvs genicvlvm (ładne kolano -> ładne kolanko)

Siedząc wspólnie przy stole w jadalni, powiemy do Maximvsa:

Maxime, vbi est tvvs manvs -> manicvla ? (Maximusi, gdzie Twoja ręka -> rączka ?)

Szukając swoich Contvbernalis-ów z Contvvernivm krzyknijemy

Vbi svnt meae parvae ranvlae (Gdzie są moje małe żabki ?)

IMIONA

A jak zdrabniać nasze imiona ?

Podobnie jak powyżej, przy czym nie istnieją jakies specjalne reguły, którymi moglibyśmy się posługiwać..

Znajdujemy w literaturze bowiem zdrobnienie :

- Lvcia -> Lvcilla ... ale ...

- Tvllia -> Tvlliola

Podobnie beda : Atia -> Atiola , Cornelia -> Corneliola, Fabia -> Fabiola

U facetów najczęściej dodaje się końcówkę - vlvs, czyli

- Marcvs -> Marcvlvs

- Gaivs - > Gaivlvs

- Varro -> Varrvncvlvs (podobnie jak w przypadku homo -> homvncvlvs)

- Pollio -> Pollivncvlvs

itd

Tryb rozkazujący czasowników

Jak rozkazywać

Znamy już czasowniki podane w trybie rozkazującym z naszych komend wojskowych :

- **vertite** - skręćcie
- **state** - stójcie
- **spectate** - patrzcie
- **consistite** - zatrzymajcie się

Warto zauważyć, że są one podane w liczbie mnogiej.

Aby móc się zwracać nie tylko do grupy żołnierzy, ale także do pojedynczego żołnierza. Potrzebujemy wiedzieć jak tworzyć taki tryb rozkazujący w liczbie pojedynczej, a w szczególności jak wyglądają bezokoliczniki tychże czasowników.

Otoż temat jest całkiem prosty.

Uogólniając :

- jeśli na końcu słowa jest - RE - bezokolicznik
- ucinamy owo - RE - i mamy liczbę pojedynczą trybu rozkazującego
- zamieniamy - RE na - TE - i mamy liczbę mnogą trybu rozkazującego

Przykłady:

-
- **dare** - podać
  - **da** - podaj
  - **date** - podajcie

-
- **stare** - stać
  - **sta** - stój
  - **state** - stójcie

-
- **laxare** - zluźnić
  - **laxa** - zluźnij
  - **laxate** - zluźnijcie

-
- **avdire** - słuchać
  - **avdi** - słuchaj
  - **avdite** - słuchajcie

- - **venire** - przybywać
- **veni** - przybądź
- **venite** - przybądźcie

- **abire** - rozejść się
- **abi** - rozejdź się (po polsku lepiej będzie brzmiało : odejdz)
- **abite** - rozejdźcie się

- **mvndare** - wyczyścić
- **mvnda** - wyczyść
- **mvndate** - wyczyśćcie
-----

itd

Prosto, łatwo i przyjemnie ...

ALE NIESTETY jest pewien wyjątek.

Sa czasowniki, należące do tzw 3ecieji koniugacji.
I one z reguły koncza sie na -ERE

Wowczas mamy troche inny system dzialania :

Uogolniajac :

- jesli na koncu slowa jest - ERE - bezokolicznik (szczegolny przypadek koncowki -RE)
- ucinamy samo - RE - i mamy liczbe pojedyncza trybu rozkazujacego (tak samo jak wyzej bylo)
- zamieniamy - ERE na - ITE - i mamy liczbe mnoga trybu rozkazujacego (i tu jest owa zmiana)

Przyklady:

- **vertere** - odwrócić/skręcić
- **verte** - odwróć
- **vertite** - odwróćcie (a nie vertete)

-
- **consistere** - zatrzymać się
  - **consiste** - zatrzymaj się
  - **consistite** - zatrzymajcie się (a nie consistete)

-
- **dirigere** - wyrównać
  - **dirige** - wyrównaj
  - **dirigite** - wyrównajcie (a nie dirigete)

itd

Do tej ostatniej grupy bedzie nalezalo calkiem sporo czasownikow, ktore uzywamy :

- **pergere**

- **procedere**
- **recidere**
- **stringere**
- **recondere**
- **deponere**
- **facere**

itd

Zeby bylo jeszcze gorzej, wcale nie kazdy czasownik, ktory konczy sie na -ERE ... podlega owej regule.

Bo przykladowe dwa dosyc znane czasowniki, wlasnie jej nie podlegaja :

-
- **salvere** - witać (dosłownie- być zdrowym, mieć się dobrze)
  - **salve** - witaj (dosłownie- bądź zdrow)
  - **salvete** (a nie salvite) - witajcie (dosłownie- bądźcie zdrowi)

-
- **valere** - żegnać (dosłownie- być zdrowym, mieć się dobrze)
  - **vale** - żegnaj (dosłownie- bądź zdrow)
  - **valete** (a nie valite) - żegnajcie (dosłownie- bądźcie zdrowi)

S?ownictwo

Słownictwo

Podstawowe zwroty

Podstawowe czasowniki

CZASOWNIKI- co robimy

Zbiór czasowników w formie bezokolicznikowej.

CAMPICVRSIO

- accelerare** - przyspieszać
- abire** - odchodzić
- avdire** - słuchać
- calcare** - dreptać
- consistere** - zatrzymywać
- convertere** - odwracać
- cvrrere** - biegać
- densare** - zacieśniać
- deponere** - odkładać
- dirigere** - wyrównywać
- facere** - robić
- formare** - tworzyć
- iacere** - rzucać
- laxare** - luzować
- nvmerare** - odliczać
- pergere** - maszerować
- praeparare** - przygotowywać
- procedere** - iść
- recondere** - chować
- recidere** - cofać
- salvtare** - pozdrawiać
- spectare** - patrzeć
- stare** - stać
- stringere** - wyjmować
- svmere** - podnosić
- tardare** - zwalniać
- venere** - przybywać
- vertere** - skręcać/obrać

IN CASTRO

- adportare** - przynosić
- cantare** - śpiewać

dare - podawać

dormire - spać

laborare - pracować

mvndare - czyścić

sedere - siadać

svrgere - wstawać

Słownictwo

?aci?skie wulgaryzmy

I co dalej legionie...?